

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Uitwerking motie Ruimte voor Smaakmakers - Ondernemerschap in de Prinsentuin (28 mei 2025)
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2026-007774
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projectenbureau
Contact	14 058, Sebastiaan Mulder
Bijlagen	
Datum	27 januari 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 28 mei 2025 is het ontwikkelkader Prinsentuin vastgesteld en zijn er 6 moties door uw raad aangenomen.

Eén van de moties betreft 'Ruimte voor Smaakmakers - Ondernemerschap in de Prinsentuin'. In deze motie is gevraagd om drie specifieke acties:

- 1) Te onderzoeken op welke wijze (pop-up) horeca met meerdere, verspreide afnamepunten in de Prinsentuin mogelijk gemaakt kan worden;
- 2) Daarbij samen met o.a. ondernemers, handhavers en andere relevante stakeholders tot spelregels en voorwaarden te komen die aansluiten bij het karakter van het park;
- 3) Voor het einde van 2025 met een voorstel te komen richting de raad dat deze ontwikkeling mogelijk maakt.

In dit document wordt beschreven op welke wijze het college uitvoering heeft gegeven aan de betreffende motie.

In reactie op de motie is onder andere input verzameld vanuit het eerdere participatieproces van het ontwikkelkader Prinsentuin en zijn onder andere gesprekken gevoerd met De Koperen Tuin, Minato en Stek (horeca ondernemers in de Prinsentuin). Daarnaast zijn vanuit de gemeente diverse sectoren met verschillende expertises bij de beantwoording van de motie betrokken. Met deze brede informatie is een antwoord op de motie geformuleerd, waarbij de opties en het mogelijk maken van pop-up horeca in de Prinsentuin centraal staan. In dit document lichten we eerst het ontwikkelkader Prinsentuin toe, gevolgd door de mogelijkheden voor de (pop-up) horeca in de Prinsentuin.

Ontwikkelkader Prinsentuin

De Prinsentuin is een monumentaal stadswandelpark in het hart van Leeuwarden, in de 19e eeuw door Koning Willem I geschonken aan de inwoners onder de voorwaarde dat het een openbaar wandelpark zou blijven. Door de jaren heen is het park uitgroeid tot een levendige plek waar wonen, werken, recreatie en evenementen samenkomen.

Om al deze functies goed te laten samengaan is, in samenwerking met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen, het Ontwikkelkader Prinsentuin opgesteld. Dit kader geeft richting aan de toekomst van het park en biedt ruimte voor versterking van de recreatieve functies.

Uit het participatieproces kwam onder meer de wens naar voren om (pop-up) horeca mogelijk te maken. In het ontwikkelkader zijn daarvoor drie potentiële locaties genoemd:

- Aantrekkelijke (pop-up) horeca op bestaande locatie Lieve Vrouwepoortsdwinger.
- (Pop-up) horecavoorziening / terras aan de vijver bij De Koperen Tuin;
- (Pop-up) horecavoorziening gericht op de stadsgracht in de omgeving Infirmerie;

Het ontwikkelkader is op 28 mei 2025 door de gemeenteraad vastgesteld, samen met zes moties, waaronder 'Ruimte voor Smaakmakers - Ondernemerschap in de Prinsentuin'.

Mogelijkheden (pop-up) horeca in de Prinsentuin

Er is één bestaande horeca in de Prinsentuin namelijk De Koperen Tuin. Iets breder kijkend, in de gebiedsbegrenzing van het ontwikkelkader Prinsentuin, ook nog Stek en Minato. Standplaatsen kunnen mogelijkheden geven of invloed hebben op deze horeca, daarom is in eerste instantie ook met deze ondernemers gesproken. Het gaat bij de motie niet om permanente horeca-uitbreiding maar om tijdelijke en mobiele voorzieningen.

De Prinsentuin is een wandelpark, en het idee is niet om meer gebouwen neer te zetten, maar juist om ruimte te bieden voor tijdelijke, mobiele voorzieningen. Dit biedt niet alleen ondernemers kansen, maar draagt ook bij aan een levendige openbare ruimte zonder het monumentale karakter van het park te verstoren.

Om de mogelijkheden voor (pop-up) horeca in de Prinsentuin te onderzoeken is in eerste instantie gekeken naar de huidige regelgeving. Vervolgens wordt ingegaan op de evaluatie van het huidige standplaatsenbeleid en aandachtspunten. Tot slot is aangegeven op welke wijze (pop-up) horeca mogelijk gemaakt kan worden inclusief voorstel.

Huidige regelgeving in relatie tot standplaats en venten

Standplaats

- Het vigerend beleid (regeling verkoopstandplaatsen 2018) laat geen standplaatsen in de Prinsentuin en andere parken toe.
- Een standplaats is het vanaf een vaste plaats op een openbare en in de openlucht gelegen plaats te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen dan wel diensten aan te bieden, gebruikmakend van fysieke middelen, zoals een kraam, een wagen of een tafel.

- Voor een standplaats is een vergunning nodig. De aanvraag wordt getoetst aan artikel 5:18 APV en aan de Regeling verkoopstandplaatsen.
- Een standplaats kost leges en precario.

Venten

- Venten mag in de Prinsentuin.
- Venten is het in de uitoefening van de ambulante handel te koop aanbieden, verkopen of afleveren van goederen op of aan de weg of op of aan een openbaar water, aan huis dan wel op een andere voor het publiek toegankelijke en in de open lucht gelegen plaats, dan wel diensten aan te bieden.
- Voor venten is het noodzakelijk dat je constant in beweging blijft behalve op het moment dat je daadwerkelijk iets verkoopt.
- Bij deze vorm is de kans groot dat er al snel verkapte standplaatsen ontstaan terwijl dat op dit moment niet is toegestaan.
- Voor venten is geen vergunning nodig en worden geen leges en precario geheven.
- Venten is niet toegestaan op zondagen en van maandag tot en met zaterdag tussen 22:00 en 08:00 uur.
- De Prinsentuin is een wandelpark. Fietsen is verboden. Voor een eventuele ventfiets (bijvoorbeeld ijscofiets) moet een ontheffing op de RVV (Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens) worden aangevraagd als deze fietsend door de Prinsentuin wil venten. De aanvraag voor ontheffing wordt beoordeeld op 'noodzaak'. Als lopen met de 'ventbak' aan de hand mogelijk is, zal een ontheffing niet noodzakelijk worden geacht. Dit voorkomt onnodige fietsers in het gebied.

Evaluatie en actualisatie standplaatsenbeleid

Op korte termijn (begin 2026) wordt het standplaatsenbeleid geëvalueerd en vervolgens geactualiseerd. Hierin wordt ook onderzocht hoe er ruimte kan worden gerealiseerd voor het faciliteren van (tijdelijke) standplaatsen in de Prinsentuin. Vooruitlopend hierop worden hieronder een aantal punten opgesomd waar aan wordt gedacht qua standplaatsen in de Prinsentuin.

Standplaatsen

In overleg met de verschillende stakeholders zijn een aantal wensen voor (pop-up) horeca in de Prinsentuin aangegeven. Het gaat om de volgende (tijdelijke) standplaatsen:

- (Pop-up) horecavoorziening / terras aan de vijver bij De Koperen Tuin;
- Aantrekkelijke (pop-up) horeca op bestaande locatie Lieve Vrouwepoortsdwinger.

De eerdere wens voor een (pop-up) horeca locatie in de omgeving van de Infirmierie is niet mogelijk. Hier werd gedacht aan (pop-up) horeca in een bestaand pand. Dit pand is privaat eigendom en niet beschikbaar.

Gebruiksperiode Openingstijden

Vaarseizoen, van 1 april tot en met 30 september
Maandag tot en met zondag van 08:00-22:00 uur

Buiten openingstijden van de standplaats	Er wordt bekeken of de standplaats buiten openingstijden leeg dient te zijn (buiten de Prinsentuin) of dat de pop-up horeca kan blijven staan (ook gedurende de nacht). Nadrukkelijke voorkeur is dat de standplaats buiten gebruikstijden ook uit de Prinsentuin is. De standplaats is dan leeg.
Verschijningsvorm	Passend in historisch beeld (Prinsentuin)
Afmeting / gewicht	Nader te bepalen
Verkoop	Gedacht wordt aan eten/drinken. Geen artikelen.
Opruimplicht	Standplaatshouder moet mogelijk zelf een aantal prullenbakken meenemen. Bekijken of een opruimplicht binnen een straal van bijvoorbeeld 25 meter rondom de locatie mogelijk is.
Nutsvoorzieningen	Er moet worden onderzocht of er ook nutsvoorzieningen moeten worden gerealiseerd voor de standplaatsen en wat de impact hiervan is op het park (zichtbare nutsvoorzieningskast / bomen / wortels).

Vaarseizoen

Mochten Pop-up horeca in de Prinsentuin mogelijk gemaakt worden dan is de nadrukkelijke voorkeur dit te koppelen aan het vaarseizoen. Reden hiervoor is dat de Prinsentuin in deze periode, in tegenstelling tot de winterperiode, veel verschillende doelgroepen ontvangt, zoals havenpassanten, bezoekers, studenten en toeristen. Zij komen recreëren in de Prinsentuin. Daar komt bij dat de Prinsentuin in deze periode in bloei staat, de haven, het havengebouw en de extra sanitaire voorzieningen open zijn en er regelmatig evenementen plaatsvinden. Dat zorgt ervoor dat er meer aanloop kan komen naar de pop-up horeca.

Evenementen

Het is van belang dat evenementen in de Prinsentuin niet beperkt worden door de pop-up horeca. Tijdens evenementen bepaalt de organisator wie de catering / horeca op het terrein verzorgt. Dat betekent dat de pop-up horeca tijdens deze evenementen in principe geen gebruik kan maken van haar standplaats. Ook kan de pop-up locatie geen schadeclaim indienen in relatie tot het niet open kunnen tijdens evenementen.

Criteria voor de locatie

De standplaats zou een aanvulling op de reeds bestaande horeca moeten zijn. Dat betekent strategisch gelegen aan of op een van de hoofd-wandelroutes door het park (geen/minimaal extra verharding maken), met ruimte om 'vrij te bewegen' terwijl de versnapering wordt genuttigd. Op een plek waar van vergezichten en doorzichten genoten kan worden (de cultuurhistorische waarden van het park) en bij voorkeur (avond) zon aanwezig is.

Er moet worden voorkomen dat de standplaats - bij succes - uitgroeit met zitgelegenheid, bevoorrading en dergelijke. De pop-up horeca kent geen zitplaatsen. Zitgelegenheid is bewust gekoppeld aan de horeca in bestaande inrichtingen. Het is en blijft een wandelpark.

Handhaving en ongelijke verdeling

Handhaving bij venten is lastig omdat het een momentopname is. Als er niet efficiënt gehandhaafd kan worden bestaat de kans op een 'scheve verhouding' tussen venters (die voor langere tijd een standplaats innemen) en de reguliere standplaatshouders. De laatste partij betaalt immers leges en precario voor hun standplaats en mag in de huidige situatie niet verkopen in de Prinsentuin. De gemeente heeft wel de mogelijkheid om een gebied als 'verboden voor venten' aan te wijzen. Dit maakt handhaving makkelijker.

Vanuit Handhaving worden er geen belemmeringen gezien voor het toestaan van pop-up horeca, mits er geen alcohol wordt verkocht en er geen terras wordt ingericht. Wel wordt verwacht dat de kans op zwerfafval toeneemt. Om dit te beperken, kan het opnemen van een opruimplicht voor de standhouder - bijvoorbeeld binnen een straal van 25 meter rond de locatie - een effectieve maatregel zijn. Voor een efficiënte handhaving van de standplaatsen is daarnaast een duidelijke en transparante vergunningverlening van belang, waarbij ook expliciete afspraken worden vastgelegd over de gewenste inzet van handhaving. Binnen de huidige capaciteit van Handhaving is het mogelijk om één of twee standplaatsen in de Prinsentuin te beheren.

Beheer en onderhoud

Pop-up horeca krijgt een plek op bestaande verharding en niet in het gazon. Bij veelvuldig gebruik op onverharde grond zal het gras verdwijnen, dat lokt verzoek om verharden uit. Dit sluit niet aan bij de ontwerputgangspunten van het park.

Voor aansluitingen voor elektra en water is het de vraag of dat zonder schade aan bomen / wortelgestel kan worden gerealiseerd.

Ondernemers

Ondernemers staan positief tegenover het toestaan van (pop-up) horeca in de Prinsentuin. Het kan tijdens mooie dagen in behoefte voorzien in de Prinsentuin waarbij verschillende doelgroepen door de (pop-up) horeca mogelijk ook langer in de Prinsentuin verblijven. Voor de verkoop wordt vooralsnog gedacht aan koffie, thee, wafels, koek, broodjes, ijs, non alcoholische drankjes, slush puppie en dergelijke. Daardoor kunnen ook veel verschillende ondernemers hierop inschrijven. Een aandachtspunt is de financiële haalbaarheid van de pop-up horeca. Daarom is een standplaats op een belangrijke looproute of verzamelplaats van belang. Tijdens het participatietraject met de verschillende stakeholders zijn daarom een aantal locaties in de Prinsentuin aangegeven.

Voor de uitgifte van de standplaatsen wordt een verdeelsystematiek gehanteerd die voldoet aan de Europese Dienstenrichtlijn. Zo krijgen alle ondernemers gelijke kansen.

Wat is er nodig om meerdere (pop-up) horeca locaties in de Prinsentuin mogelijk te maken?

1) Aanpassing regeling verkoopstandplaatsen

Zoals genoemd laat de huidige regeling geen standplaatsen toe in parken. Daarnaast vraagt deze bijzondere, historische plek om speciale toetsingskaders en richtlijnen die ontwikkeld en verankerd moeten worden. Vanwege de schaarste en beperkte uitgifte van het aantal vergunningen zal een transparante en eerlijke verdeelsystematiek moeten worden gehanteerd met een vergunningsduur die de

ondernemer de kans geeft zijn investering terug te verdienen. Begin 2026 wordt het standplaatsenbeleid geëvalueerd en waar nodig aangepast.

2) Omgevingsvergunning

De vigerende regels ruimtelijke ordening (beheersverordening) laten geen verkoopstandplaatsen toe die langer dan 30 dagen een plek innemen. Hiervoor zal een omgevingsvergunning moeten worden aangevraagd.

3) Wijziging APV

Het artikel en de begripsomschrijving over verkoopstandplaatsen zal mogelijk aangepast moeten aan de nieuwe regeling verkoopstandplaatsen.

4) Verkeersreglementen (RVV)

Het van en naar de verkoopstandplaats mogen bewegen moet gelegaliseerd kunnen worden. Nu is er sprake van een voetgangersgebied waarbij uiteraard geen voertuigen, fietsers etc. mogen komen. Aandachtspunt hierbij is dat er alleen een ontheffing mogelijk moet worden gemaakt indien het niet mogelijk is met de kraam aan de hand lopend het gebied te betreden. Dit voorkomt onnodige (fiets)bewegingen en overlast.

Graag hadden we dit allemaal nog voor de zomer 2026 geregeld willen hebben maar door de benodigde proceduretijd lukt dit niet.

Voorstel

Op basis van voorgaande uiteenzetting zijn wij voornemens om:

- 1) Standplaatsen voor (pop-up) horeca in de Prinsentuin mogelijk te maken;
- 2) Dit te realiseren door het huidige standplaatsenbeleid en bijbehorende regelgeving hierop aan te passen, rekening houdend met de voorwaarden zoals omschreven;
- 3) Medio 2026 het nieuwe standplaatsenbeleid met de gemeenteraad te delen;
- 4) Ondernemers daarmee de mogelijkheid te bieden om aanspraak te maken op een standplaats in de Prinsentuin;

Wij zijn van mening dat met voorliggende brief een zo goed en volledig mogelijke invulling is gegeven aan de in de motie aangegeven verzoeken en beschouwen deze motie daarmee als afgedaan.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*

